

บทคัดย่อ

รายงาน เรื่อง "ไทแดงที่อำเภอบาเทือก จังหวัดเท่งหัว ประเทศเวียดนาม : สภาพชีวิตและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของไทแดงที่อำเภอบาเทือก เมื่อวันที่ ๖-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕"

ไทแดงที่อำเภอบาเทือกแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มคือ กลุ่มที่อยู่อาศัยมาดั้งเดิม เช่น ไทแดงที่หมู่บ้านตัม และกลุ่มที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่จากเมืองคอง เช่น ไทแดงที่หมู่บ้านจ่าง ไทแดงที่อำเภอบาเทือกมีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการนับถือผีบรรพบุรุษ ผู้ประกอบพิธีกรรมของไทแดงที่บาเทือกมีอยู่ ๒ กลุ่มคือ หมอและมด หมอเป็นผู้ทำหน้าที่ส่งขวัญคนตายไปหาผีบรรพบุรุษที่เมืองฟ้า และทำหน้าที่เช่นไหว้ผี มดทำหน้าที่รักษาอาการเจ็บป่วยโดยวิธีเรียกขวัญ พิธีกรรมของกลุ่มไทแดง คือ พิธีเสนเมือง พิธีเสนบ้าน พิธีเกี่ยวกับการเกิด พิธีการเปลี่ยนสถานภาพผู้ใหญ่ พิธีแต่งงาน พิธีรักษาอาการเจ็บป่วย พิธีศพ พิธีกินเจียงดอกไม้ และพิธีไหว้ข้าวใหม่ พิธีกรรมที่จัดในระดับชุมชน เช่น พิธีเสนเมืองได้สูญไปแล้ว ส่วนพิธีเสนบ้านยังอาจพอมีหลงเหลืออยู่ พิธีที่จัดในระดับครัวเรือน เช่น พิธีศพ พิธีรักษาอาการเจ็บป่วย ฯลฯ ยังคงถือปฏิบัติกันอยู่แต่ได้ลดความสลับซับซ้อนลง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากนโยบายการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศเวียดนาม ให้ยกเลิกการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ ว่าเป็นเรื่องงมงาย และนโยบายการเฉลี่ยประชากรของรัฐบาล ทำให้กลุ่มคนต่าง ๆ แบ่งแยกและเคลื่อนย้ายไปตั้งชุมชนใหม่ที่อยู่ปะปนกัน ในหลาย ๆ กลุ่มชาติพันธุ์ เกิดการแต่งงานข้ามกลุ่ม และมีการหิบบยืมทางวัฒนธรรม เช่น ระหว่างไทแดงกับคนเมือง นอกจากนี้ยังพบว่า ไทแดงที่อำเภอบาเทือกเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ที่แสดงถึงตัวตนของไทแดงได้อย่างชัดเจน คือ ไทแดงที่อำเภอบาเทือกมีวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญต่อสีแดง มีการใช้สีแดงอย่างเป็นระบบปรากฏอยู่ในพิธีกรรมทุกพิธี พิธีกรรมของไทแดงที่อำเภอบาเทือกมีข้อปฏิบัติให้ผู้ประกอบพิธีกรรมทั้งหมอและมดใส่เสื้อยาวสีแดงขณะประกอบพิธี และผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในพิธีนั้น ๆ ใส่เสื้อยาวสีแดง เช่น ในพิธีศพต้องจัดให้ศพสวมชุดสีแดง และคลุมโลงศพด้วยผ้าสีแดง ในพิธีไหว้ข้าวใหม่สะใภ้คนโตสวมเสื้อยาวสีแดงปรุงอาหารเช่นไหว้ในพิธี เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมไทแดงนอกจากเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาลแล้ว ระบบการศึกษาและวิถีชีวิตแบบใหม่ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางวัฒนธรรมมากขึ้นอีก